

Zout van de aarde en licht van de wereld

Overweging 5 februari 2023, Theo Brock (Jesaja 58, 7-10; Matteüs 5, 13-16)

Op deze zondag worden we met heldere maar pittige Bijbellezingen geconfronteerd. De oproep van de eerste lezing is zondermeer veeleisend: deel je voedsel met wie honger heeft; stel je huis open voor wie geen dak boven het hoofd heeft; deel je kleding met wie geen kleren heeft; ban in je leven kwaadsprekerij en onrechtvaardigheid uit. Volgens Jesaja is vasten en vroomheid dan ook waardeloos zonder persoonlijke inspanning op sociaal gebied. Anders gezegd, de Eeuwige is in je leven vooral aanwezig als je je met hart en ziel inspant voor het welzijn van anderen, want dan geef je zijn licht door.

Diezelfde boodschap horen we in de Bergrede, het visiedocument van Jezus zoals opgetekend door Matteüs. Dit klonk o.a. door in de zaligsprekingen die we in het Evangelie van vorige zondag beluisterden. Kern van die zaligsprekingen is dat we als kwetsbare mensen mogen vertrouwen op genade van de Eeuwige. Op de goede weg ben je volgens Jezus, als je beseft dat het leven een geschenk is, en dat je medeverantwoordelijkheid draagt voor het heil van medemens en wereld, want zo breng je Gods liefde in de samenleving.

Deze gedachte wordt verder uitgewerkt in de Evangelielezing van vandaag, ook onderdeel van de Bergrede. We horen Jezus tegen zijn volgelingen zeggen: jullie **zijn** 'het zout van de aarde' en jullie **zijn** 'het licht van de wereld'. De metafoor van zout en licht, is voor ons misschien minder indrukwekkend dan in de tijd van Jezus. In onze moderne samenleving is er namelijk zout en licht in overvloed. In de tijd van Jezus was zout een schaarse levensvoorwaarde, niet alleen om het voedsel op smaak te brengen maar ook om het voor bederf te bewaren. Er waren nog geen koelkasten en diepvriezers. Zout was kostbaar en zelfs een betaalmiddel. Het woord salaris is er dan ook van afgeleid.

In de tijd van Jezus was er buiten het licht van maan, sterren en eenvoudige olielampen, nauwelijks licht in het donker. Heel anders dan toen, wordt in nu de veiligheid en bewegingsvrijheid na zonsondergang niet meer gehinderd door kunstlicht. In de verstedelijkte omgeving is er zelfs zoveel kunstmatig licht dat we de sterrenpracht nauwelijks meer kunnen waarnemen.

Zo bezien vanuit zijn tijd is Jezus' metafoor van 'zout en licht van de wereld zijn' heel beeldend. Hiermee maakt Jezus duidelijk dat het verstrekkende consequenties heeft als je zijn volgeling wilt zijn. We mogen namelijk het zout en het licht van zijn bevrijdende leer niet voor onszelf houden, we moeten het doorgeven. Als Jezus zijn volgelingen, en dus ook ons, 'zout van de aarde' noemt, ligt daarin de opdracht besloten om smaak en pit te geven aan de samenleving en de schepping voor bederf te bewaren. Als Jezus ons 'licht van de wereld' noemt krijgen we de opdracht vreugde te brengen daar waar wij wonen en werken, het leven van medemensen te verlichten, en anderen te stimuleren hun eigen licht te ontdekken.

Let wel, Jezus vraagt ons dus niet of we misschien zout en licht voor de wereld willen worden; nee, **we zijn het** in zijn woorden. Het is dus geen vrijblijvende uitnodiging maar veel meer zijn overtuiging, of zijn opdracht aan ons.

Als we Jezus' woorden opvatten als zijn overtuiging zouden we vereerd kunnen zijn omdat hij ons het volste vertrouwen schenkt om zijn droom van Gods rijk waar te maken.

Als we Jezus' woorden opvatten als een plichtmatige opdracht dan kunnen we ons wellicht ongemakkelijk voelen; moeten is dwang en daar houden we niet van. Een optie is dan uitvluchten verzinnen in de trant van – we hebben het al zo druk – of – als enkeling kunnen we toch niet veel veranderen in onze steeds complexere en geglobaliseerde wereld. Echter, als we daarin doorslaan, brengt dat het gevaar met zich mee dat we voornamelijk in ons eigen wel en wee gaan investeren, omdat we daarover controle denken te hebben.

Natuurlijk staat het investeren in jezelf niet op gespannen voet met de opdracht van Jezus om 'zout van de aarde' en 'licht van de wereld' te zijn. Ieder mens heeft talenten, is een smaakmaker of licht op een ander gebied. Het is niet alleen van belang om deze talenten te ontdekken en ontwikkelen voor je eigen geluk, maar ook om ze te activeren voor het welzijn van elkaar en de samenleving.

Wat dat betreft las ik een opmerkelijk en opbeurend artikel in het dagblad Trouw. Alhoewel christelijke geloofsgemeenschappen aan krimp onderhevig zijn, zijn de kerkleden die overblijven actiever om mensen in nood binnen en buiten de kerk te helpen. Dat gaat ook op voor onze Antonius van Padua geloofsgemeenschap. Daar mogen we met recht trots op zijn. Behaalde successen uit het verleden zijn echter geen garantie voor de toekomst. Inzet van nieuwe vrijwilligers en hernieuwde inzet van oudgedienden blijft nodig om onze geloofsgemeenschap vitaal te houden en om de specifieke problemen van onze tijd te verzachten, zoals eenzaamheid, geestelijke en financiële armoede en het lot van ontheemden en mensen die achtergesteld worden. De Bijbellezingen van vandaag hebben dan ook niets aan actualiteit ingeleverd.

Samenvattend: Als een kerk niet dient, dan dient zij tot niets. Aan ons wordt voortdurend de vraag gesteld of wij als individu en geloofsgemeenschap voldoende smaak en licht brengen in ons eigen leven en dat van anderen. Niet om zelf te schitteren maar om Gods liefde door te geven. Voelen wij ons, voelt U zich aangesproken?